

Nino Gvetadze rehabiliteert Cyril Scott

IMPRESSIONISTISCHE VISIOENEN

*Maar weinig mensen kennen Cyril Scott, volgens tijdgenoten 'de eerste Britse componist die muziek schreef in een niet-academische, vrije, individuele stijl'. De Georgische pianiste NINO GVETADZE dompelde zich onder in de 'dromerige, meditatieve wereld' van Scott. Het resultaat presenteert ze op haar nieuwste album, getiteld *Visions*.*

Tekst: MYRTHE MEESTER

Foto: JUAN CARLOS VILLARROEL

Nino Gvetadze kwam met de muziek van Cyril Scott (1879-1970) in aanraking tijdens haar conservatoriumjaren in Tbilisi. In het tekstboekje bij haar album beschrijft ze hoe haar favoriete docent Nodar Gabunia, aan wie ze *Visions* opgedragen heeft, haar vroeg om *Lotus Land* van Scott te spelen tijdens een avond gewijd aan tijdgenoten van Debussy. "Het stuk betoverde me vanaf de eerste maten en maakte dat ik me afvroeg wat deze componist, die nieuw voor mij was, nog meer had geschreven." Jaren later – Gvetadze woont inmiddels in Amsterdam en heeft een succesvolle internationale solocarrière – besluit ze zich grondig te verdiepen in Scott, "een bijzondere man die niet alleen componist en musicus was, maar ook de auteur van veertig boeken (o.a. over psychologie, occultisme, alternatieve medicijnen en muziek, red.) en een amateurschilder die zijn eigen meubilair ontwierp". Volgens zijn zoon Desmond Scott, van wie eveneens een essay in het tekstboekje opgenomen is, deed hij dat laatste "in de poging zijn verblijf zo veel mogelijk op een monnikscel te laten lijken".

SPIRITUALITEIT

"De algehele sfeer van het album kun je omschrijven als kalm en dromerig", aldus Gvetadze. "Het neemt je echt mee naar een hemelse wereld. Het is muziek waarvoor je rustig moet gaan zitten; je hebt stilte, tijd en ruimte nodig om ernaar te luisteren. Zelf speel ik Scotts muziek het liefst 's avonds; dat helpt me om de juiste sfeer te creëren. Volgens Scott was muziek bedoeld om de ideale geestestoestand te bereiken, om tot de kern van jezelf te komen. Hij hield zich intensief met meditatie bezig, en daarin draait alles om stilte. Ook in zijn muziek speelt stilte een belangrijke rol. Op mijn cd staat een compositie getiteld *Bells*, waarin je klokgelui geleidelijk hoort wegsterven. Aan het einde blijft er een impressie van muziek achter in je oren, maar in feite hoor je slechts de stilte."

Voor Scott waren het beluisteren en spelen van muziek een soort spirituele oefening. "Toch schreef hij geen religieuze stukken", benadrukt Gvetadze. "Zijn muziek gaat over de verbeelding, over poëzie en soms over de Griekse goden – hij creëert een soort surrealistische wereld, een nachtelijk rijk van visioenen." Sommige van zijn composities baseerde hij op gedichten die hij eerder had geschreven. "Het was de bedoeling dat die gedichten tijdens het spelen van de stukken werden geciteerd. Voor zover ik weet is dat nog nooit gedaan, maar het leek me belangrijk om de gedichten in het tekstboekje op te nemen. Op die manier krijgt de luisteraar een indruk van waar de muziek over gaat."

VERGETELHEID

Veel van Scotts pianocomposities dragen een titel die verwijst naar een fenomeen in de wereld: *Poppies, Bells, Twilight of the Year, Paradise Birds, Morning Song in the Jungle, Over the Prairie...* Gvetadze beaamt dat je Scott een impressionistische componist zou kunnen noemen, omdat zijn muziek vaak een impressie probeert te schetsen. "Als ik het met een schilderij moest vergelijken, zou ik denken aan het impressionisme van Renoir, Monet en Degas. Maar ook aan art nouveau, vanwege de elegante lijnen, het decoratieve karakter en de vrouwelijke elegantie van zijn muziek. Net als voor andere impressionistische componisten waren klankkleur en harmonie voor Scott ontzettend belangrijk. Ik kan me voorstellen dat hij beïnvloed was door de muziek van Ravel en Debussy. Het is bekend dat Debussy het werk van Scott kende en er erg van onder de indruk was. Ook Stravinsky kende Scotts muziek en hield van het ritmische karakter van zijn *Pianosonate*."

Toch is de muziek van Cyril Scott geleidelijk in de vergetelheid geraakt. "Aan het begin van zijn carrière was Scott heel vernieuwend en modern. Hij studeerde aan het conservato-

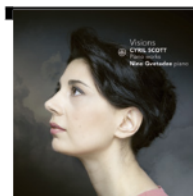

De Georgische Nino Gvetadze (1981) staat bekend om haar fijngevoelige, meditatieve manier van pianospelen. Nadat ze haar bachelor afrondde aan het Staatsconservatorium van Tbilisi, behaalde ze twee masters aan het Koninklijk Conservatorium Den Haag en het Conservatorium van Amsterdam. In 2008 won ze de tweede prijs, de publieksprijs en de persprijs op het Internationaal Franz Liszt Piano Concours. Ze is medeoprichter en artistiek directeur van het Naarden International Piano Festival, waar jonge talenten en meesterpianisten met elkaar in contact worden gebracht.

rium van Frankfurt, wat in die tijd het centrum van Europa was. Sommige van zijn stukken zijn nog volgens de tonale principes gecomponeerd, maar andere wijken daarvan af; die hebben geen stabiele grondtoon meer. Scott durfde te experimenteren en gebruikte heel speciale harmonische akkoorden, die vaak oriëntaals en exotisch klinken. Maar in zijn latere jaren heeft hij zijn stijl niet echt verder ontwikkeld; hij bleef trouw aan de ideeën uit zijn beginjaren. Als Scott op 35- of 40-jarige leeftijd was gestorven, weet ik zeker dat zijn werken nog steeds zouden worden gespeeld. Maar omdat hij zo'n lang leven heeft geleid, waarbij mensen verwachtten dat hij zich – zoals Stravinsky en Schönberg – zou blijven vernieuwen, kreeg hij het imago ouderwets te zijn. Heel jammer, want zijn muziek verdient het om te worden geluisterd en gespeeld. Ik hoop daar met mijn cd dan ook verandering in te brengen.” «

LUISTERCADEAU

Luister mag vijf exemplaren weggeven van het album van Nino Gvetadze. Ga naar www.luister.nl/winactie, vul de unieke actiecode **(LUI743NIN)** in en wie weet wint u een van de cd's. Invullen is mogelijk tot 2 december 2019.

*Visions - Cyril Scott
Piano works, Nino
Gvetadze, Challenge
Classics CC 72819*